

בבא קמא נט

עניין: מעשה דאליעזר זעירא

יערות דבש ח"א דרוש יא

אבל יובן, כי נודע כי כח התאווה תלוי בעקבים, וכאשר יצונן העקב אז תבטל התאווה, וזהו הטעם שביום הכפור אסור בנעילת סנדל, וכן בכל תענית ציבור, כנזכר בדברי חז"ל, כדי לבטל התאווה, ולכך הסנדל חופף העקב, כי זהו עיקר יהיה מגולה לבטל כח התאווה, ולכך במקדש וכל מקום מקודש היו צריכים לילך בגילוי, כדי שיבטל כח התאווה ותהיה מחשבתו נקיה להשגה שכלית ולקבל כח שפעת אלהים, וזהו [שמות ג. ד] של נעלך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש, וכן זהו הטעם בחליצה, כי לא אבה יבמי, כי נתאווה לשאר נשים כח התאווה, ובזו יכוז בדבר מצוה ליקח ולבנות בית אחיו, לכך [דברים כה. ט] וחלצה נעלו מעל רגלו:

אבל עיקר טעם, כי לולי שנחרב המקדש, היו דורכים על אדמת קדש והיו הולכים יחף להשיג מדרגת קדושה, וכעת בעו"ה אשר חרב, אנו לובשים מנעלים, כי בטלה קדושה בעו"ה, ולכך מסאני דהיה לבוש היה אוכמי על אבילות, כי ע"י החרבן הגיע ללבוש נעלים, ואילו היה קיים, היו הולכים יחף, והיו מגיעים לכמה מעלות קדושה. אך כל זה, להשיג ע"י דריכת קרקע הקדש, ולהדביק מקדש לקודש, לאו כל אדם זוכה לכך, ורבים מהמונים אשר ידרכו ולא ישיגו דבר, רק מי ששכלם טהור וזך, וקרובים למדרגת רוח הקדש להתדבק בשכל אלוהי, הם המקבלים תועלת בדרכם על אדמת קודש, והם העולים בסולם בית ה', כי אין מסך מבדיל בין שכלם לשכל הנבדל, משא"כ המוני עם, גדר דרכם בגוית חומר, וכי ידרכו לא ירגישו ולא יקבלו שום השגה כלל, ואין זה אלא לבני עליה המועטים. ולכך כאשר ראו כי זהו לבוש מסאני אוכמא על אבילות ביטול השגה כנ"ל, חשבוהו ליוהרא היותו מבני עליה שמשיגים ומוסיפים אומץ בדרכם עלי אדמת קודש, כי לשאר בני אדם אין כאן העדר תועלת בזה, כמאמר אסף [נהלים עט. ב] נתנו

דרשות חתם סופר ח"ב דף שי.

והנה לדקדוק הראשון י"ל, דכנה כתיב [ויקרא כ"ו מ"ד] ואף גם זאת צביונם צארן אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם, ודרשו חז"ל [מגילה י"א ע"א] שהעמדותי להם של בית רבי וחכמי הדורות זה צלמת נחמה גדולה לנרות ישראל צראותם אחר שנחרב צבמ"ק השני... צעו"ה ועדיין תלי"ה לא אלמן ישראל צראותם זקן ולדיק יושב ודורש כמשה מפי הצבורה ואלפים תלמידים כשתילי זהים כציב לשולחנו הטבור וממש שכינה מדצרת מתוך גרונו... הלא צראות זה ה"ז נחמה גמורה אמיתיות אשר אין למעלה ממנו, אמנם צהעדרם לקינו כפלים כי שריה צגויס וגם אין תורב. זה שצמר הכחוב [ישעי מי א"צ"י] נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם, דברו על לב ירושלים וקראו אליה כי מלאה צצאה כי נראה עונה כי לקחה מיד ה' כפלים צכל חטאחיה, הרצון כי הנחמה ה' על צ' אופנים או שמתנחם כי עתיד הקצ"ה לצנותה ולהרבות כבודה ואנו מנפים לישועה, זהו מין אחד מהנחמה, אמנם אינה נחמה שלימה כי מי יודע מתי יהי האות הזה וכמו שצמר המקוץ [צקונה לע"ב איך תנחמוני ע"ש] רצות הנחמה, עזמות תנחומותי, ואתה ה' עד מתי. אך הנחמה השניה היא שהאדם מתנחם צמנה יפה שנשאר לו אחר אצדון הראשונה, זהו נחמה גדולה כפירש"י על פסוק יוסף אינו שמעון אינו ואת צנימין תקחו ע"ש, [הוא צרש"י ר"פ ויגש], וה"נ הנחמה היותר עוצב היא צהתנחם על החורבן ע"י השארת ת"ח ושיצבה צנינו. אך צהעדר אלו צעו"ה וידוע שהוא הרבה יותר מחורבן צבמ"ק א"כ אין להתנחם אלא צניפוי ישועת ה' צעתה יחישה. זה שצמר לצבאים נחמו את עמי, וצמח תנחמו אותם דברו עליהם כי אם ימלאו צצאה חמנה ויראה עונה אז יתנחמו, אבל אין להתנחם צהנשאר שהרי לקחה מיד ה' כפלים צכל חטאחיה צעו"ה צסלוקן של חכמים. — זה נמי צדקדקו חז"ל צצמרם כל המתחבל על ירושלים זוכה ורואה צנחמתה ה' ולא אמר זכב לראות צנחמתה אלא דענין הוא צצכות שמתחבלין זוכים להעמיד ת"ח ושיצבות ותורה מחזרת והרי הדור רואה צענינו נחמת ירושלים וההפך צהפך.

ונבוא אל המכוון צצה"י דמשו"ה ה' דבי ר"ג מקפידין על האי מאן דמתחבל על ירושלים כאלו לא מלא קורה רוח צחכמי הדור להתנחם בהם ואלולי שמחשב עצמו לצבא רבא ואינו רואה חכמי הדור ספונים וחשובים צענינו לא ה' ראוי לו להראות אצל צנלוי וצפרכהסיה צלא זמנו ומקומו על קן חצובה. וצב מיושב היעב דקדוק הראשון.